

ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ

1. *Αβγά αλουνίζ(ει).* • Δεν κάνει τίποτε, η φρ. λέγεται ειρωνικά.
2. *Αλλιού τ' καπνιού τ'.* • Αλλοπρόσαλλα.
3. *Αλών(ι) τουφάν(ι).* • Άνω κάτω. Λέγεται και *αλάν(ι) τουφάν(ι)*.
4. *Ανάφιρέ τον γύρσι διέτουν.*
 - Λέγεται όταν εμφανίζεται κάποιος την ώρα που τον αναφέρουν.
5. *Αν έχτι σεις έχουμι κι μεις, αν έχουμι μεις έτσ(ι) είναι αυτά.*
 - Λέγεται ειρωνικά γι' αυτούς που θέλουν μόνο να παίρνουν.
6. *Αν του πλούσαν θα τ' αγόραζαν.*
 - Μιλά για το μυαλό. Είναι άλλη διατύπωση της πρμ. φρ. 164.
7. *Άξινους κι απούξινους κι ξιράδια στον λιμό σ'.*
8. *Απ' ντούσ(η) του μανίκ(ι) είναι.*
 - Δεν είναι δικός μου, δεν έχω στενή σχέση μαζί του, δεσ ντούσινα.
9. *Απού λίγου κι ούλου.*
 - Να απολαμβάνουμε τα αγαθά με μέτρο, για να έχουμε πάντοτε.
10. *Απ' τ' μύτ(η) μι κρέμιτι.* • Το επιθυμώ πολύ
11. *Απ' τ' μύτη μ' κρέμιτι.* • Δες προηγούμενη.
12. *Απ' τ' μύτ(η) μι του βγάζουν.*
 - Με παιδεύουν για να μου δώσουν κάτι.
13. *Απ' του κατσιό κανένας δεν πέθανι.*
14. *Απ' τον Αλή στου Μπαμπαλή.*
 - Ό,τι η κ. φράση «από τον Άννα στον Κιάφα».
15. *Απ' τον ουρανό κριμασμένους.*
 - Πάμφτωχος, όπως η κ. φρ. «επί ξύλου κρεμάμενος».
16. *Βαραίνουμι τα μούτρα μας.*
 - Διακινδυνεύουμε να ζητήσουμε κάτι ελπίζοντας σε επιτυχία, π.χ. *θα βαρέσουμι τα μούτρα μας κι θα διούμι τι θα γέν(ει) =* θα πάμε προξενιό και θα δούμε τι θα γίνει.
17. *Βρήκι τσίνα του βιλίκ(η).*
 - Λεγόταν με τη σημ. της φρ. "βρήκε ο Φίλιππας τον Ναθαναήλ".
18. *Βρίσκουμι στου τρανό.*
 - Είμαι στα μεγάλα έξοδα, στις μεγάλες υποχρεώσεις. Δες πρμ. φρ. 174.
19. *Βρουχή σιτζίμ(ι).* • Δυνατή βροχή, που οι σταγόνες φαίνονται σαν κορδόνια.
20. *Βρουχή σιτζίμ(ι), λάσπ(η) ένα γόνα.* (Νιγρ.). • Ανάλογη με προηγούμενη.
21. *Γιατί; για τ' αντί, που έχ(ει) τέσσερις τρύπις.* (Νιγρ.).
 - Λέγεται όταν δε θέλουμε να απαντήσουμε σε αδιάκριτες ερωτήσεις.
22. *Γυρνώ τον καλόγυρου.*
 - Είμαι αργόσχολος· παλιά κάποιοι θρησκευόμενοι άφηναν τις δουλειές τους και χωρίς αμοιβή γύριζαν τους καλόγερους για συλλογή προσφορών.
23. *Γύρσα του δαχλίδ(ι).* • Διέλυσα τον αρραβώνα.

24. *Δε θα έρθ(ει) ... (ον.), κι άδειους τόπους.*
 • Λέγεται ειρων. όταν δεν μας ενδιαφέρει η παρουσία κάποιου.
25. *Δε θα κάν(ει) κουκούλ(ι).* • *Δε θα στεριώσει, δε θα κάνει προκοπή.*
26. *Δε θα λες ωχ ωχ. Θα λες ωχωχώμ.* • Συμβουλή για αισιοδοξία.
27. *Δεν έστσι κανένας παλούκ(ι).*
 • Κανένας δεν μένει σ' αυτόν τον κόσμο πιασμένος από κάποιο παλούκι που έστησε, κανένας δεν γλυτώνει το θάνατο.
28. *Δεν έχουν πίστ(η) κι νόμουν.* • Δεν υπακούουν σε κανόνες συμπεριφοράς.
29. *Δεν πήρις, άντρι μ', κρες, να μι φλας κι να σι φλω, πήρις τσιρόνια, να μι φτας κι να σι φτω.*
 • Λεγόταν ειρων. γ' αυτούς που, για λόγους οικονομίας, προτιμούσαν τα τσιρόνια, τα μικρά ψάρια με τα πολλά αγκάθια.
30. *Δεν τον βαρεί γνώμ(η).* • Δεν το σκέπτεται πολύ, είναι θαρραλέος.
31. *Δεν του τρώει καθάριου.* • Μαλώνει με το παραμικρό.
32. *Δεν του φουράει μπαλουμένου.* • Δεν υπολογίζει τίποτε.
33. *Δεν τρώει Θόδουρους χαλβά.*
 • Ένας Θόδωρος, λίγο αφελής και λειξουρος, ήταν μάστορας στο φτιάξιμο του χαλβά. Κάποιο βράδυ, και ενώ ο Θόδωρος έκανε χαλβά, ένας από την παρέα παινεύοντας το Θόδωρο για την τέχνη του συμπλήρωσε, *τι να του καντς όμους αφού Θόδουρους δεν τρώ(ει) χαλβά.* Όταν ετοιμάστηκε ο χαλβάς ο Θόδωρος έκανε στην άκρη λέγοντας, *γω δεν τρώου χαλβά.* Από τότε η φράση έγινε ταυτόσημη με τη λέξη αφελής.
34. *Δε χαλνώ τ' ζαχαρένια μ'.* • Δε χαλώ τη διάθεσή μου.
35. *Δω πατάει κι βρίσκιτι.* • Λέγεται για τον ευκίνητο.
36. *Έβανι φουτιά του ντουβάρ(ι).* • Κατούρησε στον τοίχο.
37. *Είδα τον πάππου μ' γκουλόμπαρου.* • Τρόμαξα.
38. *Είνι σι ηλικία.* • Είναι στην ηλικία της παντρειάς.
39. *Έκατσι στουν κόλου τ'.* • Κάθισε φρόνιμα.
40. *Έκουψι του καπίστρ(ι) αυτήν.*
 • Λέγεται ειρων. για γυναίκες που κινούνται, χωρίς περιορισμούς από το οικογενειακό τους περιβάλλον.
41. *Ένας μι τον άλλουν.* • Ο ένας βοηθώντας τον άλλον.
42. *Έπιζαμι του Λάζαρου.* • Αντί χόριβαμι του Λάζαρου.
43. *Ε! 'π' τικείνου είνι;*
 • Η φρ. λέγεται για να σχολιάσει ειρων. απόψεις που είναι ολοφάνερα αντίθετες με την κοινή λογική. Κατά το μύθο, μια τεμπέλα μάνα καλοτύχιζε τους συγχωριανούς της που τους έβλεπε να κουβαλούν δεμάτια σιτάρι για το αλώνι κι ο γιος της έβαλε τα πράγματα στη θέση τους λέγοντάς της, *μάνα, όταν αφνοί έσπειρναν κι θέρζαν, μεις κοιμούμασαν.* Τότε η μάνα του, έδωσε αυτήν την απάντηση που έμεινε παροιμιώδης.
44. *Ε! σάματι θα του φάει Δισπότς.*
 • Λέγεται ως δικαιολογία, όταν κάποιο φαγητό δεν μαγειρεύεται σωστά. Παλιότερα στην Τερπνή και στη Νιγρίτα ετοιμάζαν τα καλύτερα φαγητά,

- για το φίλημα του Δεσπότη.
45. *Έτσ(ι) κι αυτό να είναι.* • Μικρό το κακό που μας βρήκε.
46. *Έτσ(ι) του βρήκαμι, έτσ(ι) θα τ' αφήκουμι.*
• Λέγεται απ' αυτούς που δε θέλουν να αλλάξουν συνήθειες, έθιμα κλπ.
47. *Ε τώρα, σι κλάψουν τα γιουφτούδια.* • Δεν θα σε κλάψει κανένας.
48. *Έφαγα τα πατιρά μ'.* • Κατέβαλα έντονες προσπάθειες.
49. *Έφιξι Θιός τ' μέρα.*
50. *Έχ(ει) κώλουν 'που κρανιά.* • Άτομο σκληρό, που δε λυγίζει εύκολα.
51. *Έχ(ει) να σκούζ(ει) για βρουχή!*
• Η φρ. χρῆσ. ειρων. με τη σημ. «θα περιμένει πολύ και χωρίς αποτέλεσμα».
52. *Έχ(ει) σβέρκου για ντραγάτς.*
53. *Έχουν τον κιρό μ'.* • Είμαι σε καλή οικονομική κατάσταση.
54. *Θα βαρέσ(ει) δουδουκάρ(ι).* • Θα κρυώσουμε πολύ.
55. *Θα του βάν(ει) στον κώλου τ'.* • Του είναι παραπανίσιο.
56. *Θα χάσ(ει) Θιός τα κρουμμύδια τ'.*
• Λέγεται όπως οι πρμ. φρ. 81, 105 και 160.
57. *Θέλ(ει) κι λιμόν(ι);* • Λέγεται για ευκόλως εννοούμενα.
58. *Θέλουν ράχ(η) μι ράχ(η).*
• Λέγεται για τους άχρηστους, τους ανεπρόκοπους, εννοώντας ότι θέλουν δέσιμο και άφημα για να συνετιστούν ή φουντάρισμα για να πνιγούν.
59. *Θιός κι ψ(υ)χή τ'.* • Αυτός ξέρει, ας είναι καλά.
60. *Ττσ(ι) μ' ίτσ(ι) κουλουκθόσπουρους.* • Όταν κάποιος λέει ασυναρτησίες.
61. *Κάθουνταν κι τον κάθουνταν.*
• Του καθόταν το *κάτσ(ι)μου στο στομάχι*, τον έτρωγε δηλαδή η στεναχώρια, γιατί δεν ήθελε ή γιατί δεν μπορούσε να καθίσει.
62. *Κατάπια γκουστιρίκις.* • Ανέχθηκα προσβολές χωρίς να μιλώ.
63. *Κατάπια μπουστιρίκις* • Δες την προηγούμενη.
64. *Κάτσι να κλουσήσουν αρνίθι μας.*
• Λέγεται στους επισκέπτες που θέλουν να φύγουν βιαστικά.
65. *Κει που καλιβώνουν τα σπουρτούδια.* • Σε ανύπαρκτο μέρος.
66. *Κει που σταλίζ(ει) ψείρα.* • Στο κεφάλι.
67. *Κιφάλ(ι) καζάν(ι).* • Κεφάλι μεγάλο, ζαλισμένο, θολωμένο.
68. *Κιφάλ(ι) νταούλ(ι).* • Δυνατός πονοκέφαλος. Δες και προηγούμενη.
69. *Κιχαϊά στου κιφάλι μ' δε θέλου.* • Δεν θέλω έλεγχο για ό,τι κάνω.
70. *Κόβου δρόμου.*
• Δεν πάω από τον κανονικό δρόμο, αλλά συντομεύω περνώντας μέσα από μονοπάτια ή χωράφια.
71. *Κόβουντι τα αίματα.*
• Μετά την αδράνεια του χειμώνα, ο καθένας πρέπει μερικές μέρες να δουλεύει ελαφρά, για να ξεπιαστεί, *για να κόψουν τα αίματα.*
72. *Κουκουρίκου τσιόμπανι.*

- Λέγεται στην αποτυχία. Ίσως επειδή το λάλημα του πετεινού σήμαινε την έναρξη της καινούριας μέρας κι αν προλάβαινε τον *τσιόμπανο* στο σπίτι σήμαινε ότι είχε αργήσει να βγάλει τα ζώα στη βοσκή, σήμαινε δηλαδή αποτυχία στη δουλειά του.
- 73. *Κουντά στην ξάπλα, σκατά να φάει του κάτ(ι)μου.*
• Λέγεται ειρων. για τους τεμπέληδες.
- 74. *Κουρφή τ' δε φάνκι.* • Εξαφανίστηκε.
- 75. *Κρέμασι κόσκνου.*
• Λέγεται γι' αυτόν που ντρέπεται και εννοεί ότι το κόσκινο στο πρόσωπο τον επιτρέπει και να βλέπει και να κρύβεται.
- 76. *Κώλου τ' τον βαρεί.* • Βαριέται, είναι τεμπέλης.
- 77. *Λουλούδ(ι) για μύρζμα.* • Λέγεται ειρων. για άτομο κακότροπο, ιδιότροπο.
- 78. *Μαμ, κακά, τσίσ(ι) κι νάνι.*
• Λέγεται γι' αυτούς που τα ενδιαφέροντά τους περιορίζονται μόνο στο φαΐ και στον ύπνο.
- 79. *Μάνι μας στον ίδιου του πλουκό άπλουναν τα βρακιά τ'ς.*
• Λεγόταν ειρωνικά για την έλλειψη σχέσης ή συγγένειας.
- 80. *Μ' απομνήσκ(ει) του μάτ(ι).* • Επιθυμώ πολύ έντονα, ζηλεύω, φθονώ.
- 81. *Μαράθκι κώλου μας.* • Ίδια σημ. με τις πρμ. φρ. 56, 105 και 160.
- 82. *Μα τι.*
• Φράση που χρησιμοποιείται, για να μεγεθύνει τη σημασία κάποιου γεγονότος καλού ή κακού, π.χ. *έκανι τ' αμπέλ(ι) μας κάτ(ι) σταφύλια, μα τι =... μα τι πολλά/μεγάλα σταφύλια: γίνκι ένα κακό, μα τι =...μα τι μεγάλο κακό.*
- 83. *Μέθσι κύριους Γιάνν(η)ς, ιφθύμισι κύριους Γιάνν(η)ς: μέθσι μπάρμπα Μουτός, ου! τον μιθύστακα!* (Νιγρ.).
• Καντηριάζει τις διακρίσεις ανάμεσα σε επώνυμους κυρίους και σε άσημους μπαρμπάδες.
- 84. *Μ' έκατσι του φαΐ.* • Βαρυστομάχιασα.
- 85. *Μέρα χρόνους.* • Μέρα με μεγάλη διάρκεια, μέρα του καλοκαιριού.
- 86. *Μ' ήρτι πουδάρ(ι).*
• Μου ήρθε βολικά, λέγεται στα αγωνίσματα αλμάτων ή βολών, όταν πατούμε έγκυρα και κοντά στη γραμμή.
- 87. *Μι τα παρτάλια τονν έφαι.*
• Του τα έφαγε όλα. Η φρ. χρησ. και μτφ. με τις διάφορες σημ. του κ. ρ. τρώγω.
- 88. *Μι τα παρτάλια τονν σήκουσι.*
• Λέγεται για τη μεγάλη ομοιότητα με το γονέα. Δες πρμ. φρ. 190.
- 89. *Μι τα παρτάλια τ' τρώιτι.* • Γκρινιάρης, μεμψίμοιρος. Δες πρμ. φρ. 91.
- 90. *Μι τα πουδάρια τ' λάκκου κάν(ει).* • Προσπαθεί με κάθε τρόπο.
- 91. *Μι τα σκατά τ' τρώιτι.* • Γκρινιάρης, μεμψίμοιρος. Δες πρμ. φρ. 89.
- 92. *Μι τα τσακνούδια πιάνιτι.* • Καβγαδίζει για ασήμαντες αφορμές.
- 93. *Μι του κόσκνου νιρό κουβανά(ει).* • Ματαιοπονεί.

94. *Μι του τσιγκέλι τα βγάζ(ει) τα λόια τ'.* • Μιλάει δύσκολα.
95. *Μι τ'ς ιδυό.* • Με δυο προσπάθειες.
96. *Μο καλό νιρό να ρίξ(ει).*
• Λέγεται, όταν αστράφτει και βροντά, ως ευχή για να μη ρίξει χαλάζι.
97. *Μυρίζου του δάχλου μ'.* • Μαντεύω, οσφραίνομαι τα μελλούμενα.
98. *Να κι αλήθεια.*
• Λέγεται μετά το φτάρνισμα, όπως οι φρ. «γειά σου», «με τις υγείες σου».
99. *Να λιλί δο μ' τσιτσι.* • Λέγεται όταν αγοράζουν χωρίς να προσέχουν.
100. *Να σι πάρ(ει) αέρας κι να σι σ(η)κώσ(ει).*
• Κατάρα, «να σε σηκώσει ανεμοστρόβιλος (και να σε ρίξει κάτω)».
101. *Να! τον πααίν(ει).*
• Φοβάται πολύ, η φρ. συνοδεύεται με χειρονομία που υποδηλώνει ότι η κ. φρ. «τα κάνει πάνω του». Δες πρμ. φρ. 169.
102. *Νόμουν τρόπου θα κάνου.* • Θα κάνω τα αδύνατα δυνατά.
103. *Ξέκουψι κιρός.* • Άνοιξε ο καιρός, διαλύθηκαν τα σύννεφα.
104. *Ξέρου τι έχου στον τρουβά μ'.* • Ξέρω τι μου γίνεται.
105. *Ξίντσι ρίγαν(η) μας.*
• Λέγεται ειρων. όταν δεν μας ενοχλεί κάποιο γεγονός, έστω κι αν οι άλλοι νομίζουν το αντίθετο. Δες πρμ. φρ. 56, 81 και 160.
106. *Ξισκέπαστους κώλους.* • Αυτός που δεν κρατά μυστικό.
107. *Ξίτκα κι παλαβά.* • Ανοησίες.
108. *Όκουσ μόκουσ παπαρόκουσ.* (Νιγρ.).
• Νάτος εμφανίστηκε ξαφνικά. Δες πρμ. φρ. 134.
109. *Όσα πιάσ(ει) χειριά σ'.* • Λέγεται ειρων. με τη σημ. «δε θα πάρεις τίποτε».
110. *Όσουν μόσουν παπαρόσουν.*
• Οι δουλειές γίνονται βιαστικά, χωρίς προσοχή. Δες πρμ. φρ. 134.
111. *Όισουν μόισουν παπαρόισουν.* (Νιγρ.). • Δες προηγούμενη και πρμ. φρ. 134.
112. *Ουκά τριακόσια.* • Είναι λειψά, επειδή η οκά είχε τετρακόσια δράμια.
113. *Όύλου μι του μπου τον έχ(ει).* • Όλο τον αποπαίρνει.
114. *Όύτι χτες ήταν έτσ(ι).* • Λέγεται όταν κάτι γίνεται πολύ καλά.
115. *Παίρν(ει) απάνου τ'.* • Ο άρρωστος δυναμώνει, ανακτά δυνάμεις.
116. *Παραχουμέν(η) φουτιά.*
• Λέγεται για τους φαινομενικά καλούς, ήρεμους, τίμιους, κλπ., που άμα το φέρουν οι περιστάσεις γίνονται άλλοι άνθρωποι.
117. *Πάρι τον ένα, βάρι τον άλλου.*
• Λέγεται όταν βρίσκονται πολλοί σκάρτοι μαζί.
118. *Πάτσα με στην πίτα.*
• Έκανα ζημία από αβλεψία. Λέγεται όμως και ειρωνικά όταν έρχονται τα πράγματα σε κάποιον άσχημα, ενώ τα περίμενε ευνοϊκά.
119. *Πάτσα του τσακνούδ(ι).*
• Έκανα την ολέθρια κίνηση, έκανα το μεγάλο λάθος, πιάστηκα στην παγίδα, επειδή κάποιες παγίδες για πουλιά έκλειναν όταν πατιόταν ένα μικρό

- τσάκνου.*
120. *Πέρασι κι δεν ακούμισι.*
 • Λέγεται ειρωνικά, όταν κάποιος λέει πως θα πετύχαινε κάτι, ενώ είναι φανερό ότι λέει ψέματα.
121. *Πέτρις νικατώνουν.* • Κάνουν δουλειά μη παραγωγική.
122. *Πήγι ψ(υ)χή μ' στον κουλουτζέπ(η).* • Φοβήθηκα πολύ.
123. *Πήρα ένα χέρ(ι) του σπίτ(ι).* • Συγύρισα πρόχειρα το σπίτι.
124. *Πήρι από σβέρκου.*
 • Πήρε κρέας από καλό μέρος, από σβέρκο, μτφ. είχε επιτυχία στην αγορά ή στο γάμο, κυρίως όμως χρησ. ειρων. για τους αποτυχημένους γάμους.
125. *Πήρι κώλου τ' αέρα.* • Πήρε πολύ θάρρος, παραπάνω από όσο πρέπει.
126. *Πήρι του βρακί στον νόμου.* • Δεν ντρέπεται τίποτε.
127. *Πιάνουμι του φίδ(ι).* • Γιορτάζουμε στο ύπαιθρο την Καθαρή Δευτέρα.
128. *Ποιος νούνους, ποιος κουμπάρους.*
 • Λέγεται όταν τα αγαθά δε φτάνουν για να πάρουν όλοι.
129. *Πού πάτι έρμα; Πάμι να ρημάζουμι κι άλλα.*
 • Λέγεται όταν έρχονται απανωτές κακοτυχίες.
130. *Πού σι κρούει, πού σι πουνάει.* • Λέγεται για τον έντονο ξυλοδαρμό.
131. *'Πού τότι που βγήκαν λάσπες.* • Αναφέρεται στην παλαιότητα.
132. *Π' τον κώλου τ' τα βγάζ(ει).* • Λέει φανταστικές ιστορίες.
133. *Ρίζι τονν άλας.*
 • Παλιότερα υπήρχε η συνήθεια, όταν έμπαιναν σε κάποιο σπίτι οι επισκέπτες να βγάζουν έξω από την πόρτα τα παπούτσια τους ή τις παντούφλες τους. Όταν οι επισκέπτες ήταν ή γίνονταν ανεπιθύμητοι, τους έριχναν κρυφά άλας στα παπούτσια τους ή στις παντούφλες τους, ακόμη και στο κεφάλι τους, για να φύγουν.
134. *Ρόκους πόκους παπαρόκους.* • Δες πρμ. φρ. 108, 110 και 111.
135. *Σαβούρα 'π' του Γιαρακάρ(ι).*
 • Λεγόταν ειρων. για να χαρακτηρίσει συγχωριανούς, επειδή τα χωράφια στο *Γιαρακάρ(ι)* ήταν αμμουδερά και άγονα.
136. *Σα δανκό ψουμί τονν έχ(ει).*
 • Λέγεται όταν η γυναίκα δεν προσέχει τον άνδρα της, όταν δεν του δίνει σημασία, από το γεγονός ότι δε δίνουμε σημασία στο δανεικό ψωμί, όπως στο δικό μας. Λέγεται ακόμη όταν η μάνα κρατά το παιδί της σαν νεκρό αντικείμενο και όχι σαν ζωντανό παιδί.
137. *Σα σφυρκούδα τρανεύει.*
 • Μεγαλώνει το παιδί όντας αδύνατο, σαν το καλάμι από το οποίο γίνονται οι σφυρκούδεις.
138. *Σιγά, κάτ(ι) έχ(ει).* • Τίποτα δεν έχει.
139. *Σιγά, κάτ(ι) τ'ς κάντς αυτές.* • Δεν τις χρειάζεσαι αυτές.
140. *Σιγά μη σι χαλάσ(ει),*
 • Δεν θα σου γίνει το κέφι, δεν θα σου δώσουν τίποτε. Στην κυριολεξία, δεν θα σου δώσουν φαγητό ή γλυκό, τόσο πολύ ώστε η πολλή ποσότητα να

- σου χαλάσει το στομάχι.
 141. *Σι λέει.*
 • Σου λέει/σκέφτηκε. Χρησ. όταν ο συζητητής θέλει να σημειώσει ότι κάποιον πρόσωπο σκέφθηκε κάτι.
 142. *Σκάζου 'π' τ' ράχ(η).* • Συγχύζομαι σε υπέρμετρο βαθμό.
 143. *Στα ξύλα.* • Στο βουνό για κόψιμο καυσόξυλων.
 144. *Στα ούτσια τα καπνά.*
 • Χρονικός προσδιορισμός, για την περίοδο που μαζεύουν τα ούτσια από τα καπνά, στις αρχές Σεπτεμβρίου.
 145. *Στοιί(η)μα βάζουν μόνου ... κι παλαβοί.*
 • Στα αποσιωπητικά αναφέρονται οι κάτοικοι διπλανού χωριού, με οξύτονη δισύλλαβη λέξη.
 146. *Στου ζιγκί πατά(ει).* • Ευέξαπτος, πάντα έτοιμος για καυγά.
 147. *Στου μπγάδ(ι) κατούρσα;* • Διαμαρτυρία ατόμου που κατηγορείται άδικα.
 148. *Τα λόγια τ' σαν αρκάδης βγαίνουν.* • Δεν έχει ο λόγος του συνεχή ροή.
 149. *Τα πέντι κι του κλίκ(ι).*
 • Την έλεγαν οι φιλενάδες της νύφης στον ο κουμπάρο όταν πήγαιναν να πάρουν τη νύφη, ζητώντας φιλοδώρημα για τις υπηρεσίες τους. Άλλη διατύπωση της κ. πρμ, «Κάλλιο πέντε και στο χέρι, ...».
 150. *Τα πουδάρια στον κούτ(ι)κα, κι δρόμου.*
 • Οδηγία για γρήγορο τρέξιμο, ώστε τα πόδια, όχι μόνο να χτυπούν στον κώλο, αλλά να φτάνουν μέχρι τον κούτ(ι)κα.
 151. *Τα πουδάρια στον κώλου κι δρόμου.*
 • Οδηγία για γρήγορο τρέξιμο, ώστε τα πόδια να χτυπούν στον κώλο.
 152. *Τα τινιάζ(ει) χουντρά.* • Λέει μεγάλα λόγια.
 153. *Τζα κι πίς.* • Επίσκεψη για κοίταγμα και επιστροφή χωρίς χρονοτριβή.
 154. *Τζέπη τ' αγκάθια έχ(ει).* • Είναι σπαγοραμμένος.
 155. *Τζιάμ(ι) κιρός.* • Καθαρός ουρανός, χωρίς σύννεφα ή βροχές.
 156. *Τ' Θεού του βόδ(ι).*
 • Λεγόταν έτσι, χωρίς κοροϊδευτική διάθεση, ο ήσυχος, ο ήρεμος άνθρωπος, αυτός που δεν θύμωνε ποτέ.
 157. *Τι κι σαν.* • Τι σαν, και τι σαν.
 158. *Τι λαγό θα πιάσουμι.* • Τι θα πετύχουμε.
 159. *Τινιάζ(ει) τα πέταλα.*
 • Πεθαίνει, από το γεγονός ότι τα ζώα όταν πεθαίνουν τινιάζουν τα πόδια τους σα να κλωτσούν, σα να θέλουν να τινιάξουν τα πέταλά τους.
 160. *Του βάσανου μας έφαγι.* • Ίδια σημ. με τις πρμ. φρ. 56, 81, και 105.
 161. *Του ιγγόν(ι) είνι σα του ματαβραζμένου του ρακί, είνι δυο φουρές πιδί.*
 162. *Του κόφτου δίπλα.* • Πέφτω και κοιμούμαι.
 163. *Του μάτι μ' σα ταγί γίνκι.* • Γούρλωσαν τα μάτια μου.
 164. *Του μυαλό δεν του πλον.* • Λέγεται για τους άμυαλους, για τους ανόητους.
 165. *Τουν βάρισι του μάτ(ι).* • Είναι βασκαμένος.

166. *Τουν έβαναν νέφτ(ι) στον κώλου.*
 • Βιάζεται πολύ, τρέχει συνεχώς για να προλάβει από το γεγονός ότι με το νέφτι αφηνιάζουν τα ζώα, αν μπει στον κώλο τους.
167. *Τουν έκανι δου(δγιου)/(πέντι) παραδιού.*
 • Τον προσέβαλε, τον έκανε να αξίζει μόνο δυο/(πέντε) παράδες.
168. *Του νιρό δε θουλών(ει).* • Ήσυχος, φρόνιμος άνθρωπος.
169. *Τουν πααίν(ει) πατάτις.* • Ό,τι η πρμ. φρ. 101.
170. *Τουν τόπου σ(η)κών(ει).* • Άνθρωπος φωνακλάς, αέρας πολύ δυνατός.
171. *Τουν τόπου τρώει.* • Ψάχνει επίμονα.
172. *Τουν ψύλλου καμήλα τουν κάν(ει).* • Μεγιστοποιεί τις πληροφορίες του.
173. *Του σπίτ(ι) θα ξικνίσ(ει).*
 • Λέγεται όταν το σπίτι είναι ακατάστατο, όπως είναι όταν η οικογένεια είναι έτοιμη να ξεκινήσει για τη δουλειά, π.χ. τη *φυτεία*, το *σκάτζμα* κλπ.
174. *Του ταΐζουμι στον τρανό.*
 • Το ταΐζουμε πολύ, το καλοταΐζουμε, δεσ και πρμ. φρ. 18.
175. *Του φράγκου σαν αλών(ι) του χτάζουμι.*
 • Εκφράζει την οικονομική δυσπραγία.
176. *Τρεις τρεις του έχ(ει) του χουσμέτ(ι).* (Τερπνή).
 • Δεν έχει οικονομικά προβλήματα και δε νοιάζεται για τίποτε. Από το παιχνίδι της *εννιάρας*, στο οποίο αν ένας είχε δυο διπλανές τριάρες (τρεις τρεις) κέρδιζε σίγουρα το παιχνίδι. Δες πρμ. φρ. 177.
177. *Τρεις τριότα το 'χ(ει).* (Νιγρίτα). • Ίδια σημ. με την πρμ. φρ. 176.
178. *Τρίτα, παρθήτα.* • Τα τρίτα ξαδέφια μπορούν να παντρευτούν, να *παρθούν*.
179. *Τρίτ(η) κι καλή.*
 • Φρ. που χρησ. στα παιχνίδια. Όταν επαναλαμβανόταν μια προσπάθεια, είτε ως άκυρη με το *τσιόρτσιοπ(ι)* είτε ως ανεπιτυχής, η τρίτη επανάληψη ήταν τελική, ήταν η *τρίτ(η) κι καλή*. Λέγεται και ως πρόληψη, με την έννοια ότι το κακό τριτώνει.
180. *Τρώγοντας/τρώουντας ζιανοίγουντας.* • Τρώγοντας έρχεται η όρεξη.
181. *Τρώουντι σα προυόνια.*
 • Λέγεται όταν τα μικρά παιδιά μαλώνουν με το παραμικρό.
182. *Τσάκνου στον κώλου έχου / (μ' έβαλαν).*
 • Λέγεται όταν κάποιος δεν μπορεί να καθήσει ή να στεριώσει για πολύ κάπου.
183. *Τ'ς γάμ(οι) τα κουμμάτια κόμα δε μπίσαν.*
 • Δεν τέλειωσαν ακόμη τα περισσέματα από το ψωμί του γάμου. Η φρ. λεγόταν κυρίως όταν δημιουργούνταν προβλήματα ανάμεσα στο νιόπαντρο ζευγάρι αμέσως μετά το γάμο.
184. *'Τ'ς γριας τουν κώλου όλα.* • Όλα φορτώνονται στους αδύναμους.
185. *Τσιακ μαρή-μαρή.*
 • Δε με νοιάζει' (δε *δα έρτσ κι τσιακ μαρή μαρή* = δε με νοιάζει που δε θα έρθεις).
186. *Τσίκνουσα την τρίχα.* • Τρόπος ειδοποίησης, παρμένος από τα παραμύθια.

187. *Τσίκνουσι του φτιρό τ'ς.* • Έφυγε.
188. *Τώρα, σαν τα υπουτόρα.*
 • Ειρωνικός σχολιασμός, όταν κάποιος υπόσχεται να κάνει κάτι γρήγορα, ενώ είναι γνωστό ότι συνήθως αργεί.
189. *Υπνουν αλαφρύ κι κόρφου γιμάτου.*
 • Λεγόταν ως ευχή στη λεχώνα για καλόν ύπνο του μωρού και πολύ γάλα της μάνας.
190. *Φλούδ(ι) δεν τουν αφήκι.* • Λέγεται όπως και η πρμ. φρ. 88.
191. *Φούσκis σ(η)κών(ει), πουλύ θα βρέζ(ει).*
 • Όταν οι πρώτες σταγόνες της βροχής σηκώνουν φούσκες στα στάσιμα νερά τότε προμηνύεται πολλή βροχή.
192. *Φουτιά στα μπατζιάκια μας.* • Βιαζόμαστε πολύ, δεν προλαβαίνουμε.
193. *Φτος είναι, πες κι γέλα.* • Λέγεται για τον καλοσυνάτο, τον πρόσχαρο.
194. *Φτος είναι 'πού τα μούτλα.*
 • Αυτός που δεν είναι για τον κόσμο, ο αντικοινωνικός.
195. *Φτος τουν ψύλλου καλιγών(ει).* • Περιγράφει τον σχολαστικό.
196. *Φτου σκόρδου.* • Φτου να μη βασκαθείς.
197. *Χαμένου παρτάλ(ι).* • Ανόητος, επιπόλαιος.
198. *Ψ(υ)χή μ' κόμπους είναι.* • Είμαι σφιγμένος, φοβισμένος, αγωνιώ.